

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Monstris Et Monstrosis, Qvam Mirabilis, Bonvs, Et
Ivstvs, In Mvndo Administrando, Sit Devs, Monstrantibvs**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1647

Capvt XIV. An, & quomodo diabolus possit creaturas in monstra
conuertere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51168](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51168)

lūm apud ceteros differre, verūm etiam manifestè persequi, quòd audisset, eum à damone vexatum. Idem, credo, fecisset Iobo, si cum illo vixisset. O quàm iusta sunt iudicia Dei! Nam hic ipse, eodem vexationis genere, per eiusdem spiritus ministrum, paria passus est: sed non paria de se iudicavit. Quia enim *non videmus mantica, quod in tergo est*, sibi ipse ignovit, immò laudi duxit, quod in altero censuit esse indicium improbitatis.

CAPVT XIV.

An, & quomodo diabolus possit creaturas in monstra conuertere?

§. I.

Sensus questionis, & aduersariorum fundamenta.

Superest tertius modus, quo diabolus non jam se ipsum, neque eos, quos possidet monstrificos facit, sed homines & ceteras creaturas videtur re ipsa ac verè in monstra mutare. Satis enim monstruosum est, si animal aliquod de vna specie in aliā transformatur: quod num fiat, & quo modo fiat, aut non fiat, tamen

tametsi suprà, cùm de rege Nabuchodonosore ac statua salis ex coniuge Lot facta differeremus, obiter perstrinximus, híc tamen tanquam suo loco, pluribus meritò discutiendum est. Atque in primis non quærimus, an substantiam aliquam caco-dæmon creare possit, sed de mutatione, quæ ad subiectum ordinem dicit. Creatio non fit ex subiecto, sed ex nihilo; quare, cùm in agente infinitam potentiam exigat, nulli spiritui creato tribui potest. Quærimus ergo an Stygia arte, substantia ex subiecta materia produci, & homo in bestiam, vel bestia in hominem mutari possit, aut vna bestia in aliam? Nec ratio deest pro hac sententia, nec experientia. Ratio est illa, quòd cælum possit producere viuentia, quæ dicitur eminenter continere; cur igitur & spiritibus ea potestas negetur, qui sunt longè cælestibus corporibus eminentiores? Experientiæ autem, præter Nabuchodonosorem, & vxoré Lot, agminatim possunt recenseri taliû transformationum, vel à magis factarum. Sed his aliæ sunt experientiæ præmittendæ, quæ cùm sint opera naturæ, stupendis metamorphosis, hominis quoque in brutum,

Vide S:
Thomam
I. p. q. 44.
a. 1. & q.
45. a. 1. &
5.

tum,

464 Cap. XIV. An, & quomodo diabolus
tum, aut bruti in hominem metamorpho-
sin videntur probare.

§. II.

*Mira plantarum, & animalium meta-
morphoses.*

Quòd si enim concessa mortalibus fa-
cultas est, efficiendi vt rosas proferat cera-
sus, vel brassica poma, cur non idem con-
tingere possit in sentientibus?

Virgil.
lib. 2.
Georg.

*Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu)
Truditur è sicco radix oleagina ligno.
Et sepe alterius ramos impunè videmus
Vertere in alterius, mutatamq; insita
mala*

*Ferre pyrum, & prunis lapidosa rubesce-
re corna.*

*Si humana virtute ferrum in chalybem, ar-
gentum in aurum vertitur, inquit Bodinus
acerrimus huius sententiæ propugnator,
quis demonem viribus tam imbecillum esse sibi
persuadeat, vt hominem in bestiam commu-
tare nequeat? Narrat Scaliger, folia arbo-
rum iuxta Iuuernam fluuium sitarum, si
in flumen decidant, pisces fieri; si hu-
mum petant, ex ijs terrestria quædam
animalia gigni. Apes ex cadauere bubu-
lo, ex equi crabrones, ex cancro scorpioné
generari vel Poëta canit.*

Non.

alios in monstra vertat?

468

Nonne vides quacumq₃ mora, fluidoq₃ calore

Ouid. l. 19
Metam.

Corpora tabuerint, in parua animalia
verti?

I, quoq₃ delectos maclatos obrue tauros
(Cognita res usu est) de putri viscere pas-
sum

Florilega nascuntur apes,

Et paulò post. Pressus humo bellator equus
crabronis origo est.

Concaua littoreo si demas brachia can-
cro,

Cetera supponas terra, de parte sepulta

Scorpius exhibit, candaq₃ minabitur un-
ca.

Aristoteles Peripateticæ Philosophiæ au-
thor, papiliones ex erucis, has ex viren-
tibus folijs, maximeque ex brassica nasci,
cum experientia docet. Primum, ait, mi-
nus quid milio consistit in folio, mox vermiculi
inde contrahuntur & accrescunt, tum intra
triduum erucula efformantur, quæ aucta mo-
tu cessant, suaq₃ forma immutantur, appellan-
turq₃ tantisper chrysalides, quasi aurelias di-
xeris. Duro sunt intecta putamine, ad tactum
mobiles, meatibus araneosis obductæ, non os, non
aliud ex membris, quod conspicuum sit, possi-
dent.

H b

dent.

dent. Longo post tempore putamine abrupto
 euolant, inde animalia pennigera, quos papi-
 liones vocamus. Et paulò infrà. Fit ex quo-
 dam verme grandiore, qui velut cornua ge-
 mina protendit, primùm toto immutato, eru-
 ca, deinde, qui bombyx appellatur, ex quo ne-
 cydalis, inualidam dixerim. *Qua varia for-
 marũ successio in semestri temporis spacio com-*

Benedict. *pletur.* Mira de animali quodam terrestri,
Perer. in apud Iaponas, Pererius refert. Est illud
Daniel. 5. corporis magnitudine figuraque non diffi-
cõment. mile cani, mollissimo pilo, & suauissimis
 ad edendum carnibus. Hoc certo anni
 tempore vehementer appetit, & frequen-
 tat mare; in quo identidem natans, & se
 se mergens, membratim fit piscis. Tandem
 exuta prorsus terrestris animalis figura in
 piscis similitudinem & naturam commu-
 tatur. Cùm igitur res interitui obnoxia
 tantis polleant viribus, vt vna res in aliam
 vertatur, non videtur ea vis demonibus
 neganda, qui potentiã cuncta, quæ terræ
 ambitu comprehenduntur, longo post se
 interuallo, relinquunt.

§. III.

Sexuum inter se naturalis transmutatio.

His naturalibus rerum commutationi-
 bus

bus accedunt maris in feminam, & femina in marem transformationes, quas nullus, nisi omnem historijs fidem abnegare velit, inficias iuerit. Cænis femina, apud Ouidium, in Cæneum virum, in puerum Iphis puella mutata est.

Ouid. lib. 2.
12. 9. & 15.
Metam.

Tiresias angues baculi violauerat ictu,

Deq; viro factus (mirabile) femina septem

Egerat autumnos,

octauo autem rursus, visis & percussis anguibus iisdem,

Forma prior redijt, genitinaq; venit imago.

Ac ne hæc vt fabulosa explodantur, puerum ex virgine factum Paulo Licinio Crasso, & C. Cassio Longino Coss. in publicis Romanorum annalibus annotatum esse, & à Mutiano Consule pro vero sibiq; explorato accepisse, & à seipso in Africa manifesto exemplo compertum, memoriæ prodidit Plinius. Ex recentioribus quoque historiographis narrat Fulgosus, sua ætate, regnante Neapoli Ferdinando primo, duas Ludouici Guarnæ Filias Franciscam & Carolam post decimum quintum ætatis annum sexum mutasse, mutatoque

Petrus
Fonsec. in
5. Meta-
phys. So-
lus in 4.
d. 1. q. 5.
art. 8.

habitu pro maribus habitas Franciscum
& Carolum deinceps nuncupatas fuisse,
cuius exempli Petrus Fonseca meminit, &
alterius similis Sotus de quodam qui ex fe-
mina factus sit vir. Vnde argumentum du-
cunt, putantq; non minùs arduum esse, vi-
rum in feminam, quàm hominem in be-
stiam mutare; quasi scilicet femina à viro
non plus; quàm bestia ab homine discre-
paret.

§. IV.

*Qui authores, & qua exempla doceant, homi-
nes in lupos, aliasq; bestias mutari?*

Rursum ait Bodinus, *transmutationem
hominum in bestias agnouerunt Pomponatus,
Theophrastus, Paracelsus, principes sua-
etate Philosophi, Herodotus author antiquis-
simus, Homerus poëtarum quasi Deus; M.
Varro Græcorum Latinorumq; (Tullio teste)
doctissimus, Pomponius Mela, Dionysius
Afer, Strabo, Virgilius, Ovidius, & sexcenti
alii viri eruditionis laude clarissimi, pro indu-
bitato confirmant. Hoc exemplorum innume-
rabiliū experientia, iudicia, & supplicia in-
magos constituta, & diuina atq; humana om-
nium gentium historia certissima probant, qui-
bus se opponere, seq; solum sapere velle hominis
frontis*

frontis perfricta est, & qui iam impudentia
gallum obduxerit. An non apud S. Prophe-
tam Daniele legimus, Nabuchodonosorem
fortune favoribus elatum in bouem mutatum
esse, septemq; annorum spatio fenum & gra-
men duntaxat comedisse? Vxorem quoque Lot
in salis statuam conuersam sacra tradunt lit-
tere. Quidam adferunt magorum Pharao-
nis exemplū, qui non minū, quā Moy-
ses baculos in serpentes commutarunt.
Narrat M. Varro, Arcades transnataſſe
ſtagnum quoddam, atque in lupos com-
mutatos, inter feras, per illius regionis
deſerta, vixiſſe; eſſi carne humana abſti-
nuerint, decurſo nouem annorum ſpatio,
eodemq; ruruſus tranato ſtagno, in homi-
nes reformatos eſſe. D. Auguſtinuſ, ſe-
ipſum, dum in Italia verſaretur, audiuiſſe
aſſerit, de regione quadam, vbi ſtabula-
ria mulieres magicis imbutæ artibus, caſeū
dare ſolebant viatoribus, vnde in iumen-
ta illico mutarentur, & neceſſaria quæque
clittellis portarent, poſtq; perfunctæ ope-
ra ad ſe ſe redirent. Mira huius rei teſti-
monia refert Olaus Magnus Archiepiſco-
pus Vpſalenſis. Scribit, in Pruſſia, Liuo-
nia, & Lithuania, ſacroſancta illa nocte,

qua Christus in hacce terras humana carne vestitus venit, feris immaniores homines se se in lupos conuertere, tantaq; ferocia in homines sauire, vt pluribus maioribusq; se ab illis, quam à veris lupis, quorum tamen magna inibi est copia, incommodis vexari illius regionis incolæ testentur. Ædificia in siluis mira atrocitate oppugnant; fores effringunt, & obuia quæq; prosternunt, dilacerant, deuorant, cellaria ingrediuntur, & vino cereuisiaque se ingurgitant. Vbi vasa euacuarunt, omnia in medio cellarij vnum super aliud eleuando collocant, in quo à genuinis lupis, ait Olaus, degenerant. Intra Lithuaniam verò, Samogethiam, Curoniam, parietem ex castello diruto reliquum esse idem asserit, ad quem certo anni tempore aliquot millia huiusmodi luporum, quos inter magnates, & ex prima nobilitate viri, conueniunt, ibiq; eximiam vnauscuiusq; agilitatem explorant; & si qui parietem transilire nequiverint, flagris digni à Præfectis iudicati, acerrimè cæduntur. Immò priore sæculo, Anno supra sesquimillesimum quadragesimo secundo, Sultane Solymano imperij gubernacula tenente, tanta huiusmodi

iusmodi luporum vis, Constantinopoli
fuisse narratur, vt armatus Imperator
prætorio stipatus milite ad centum &
quingenta, vniuerso prospectante po-
pulo, ex vrbe eiecerit. Putantur autem om-
nes fuisse homines, in lupos transforma-
ti. Quales sæpè, nostra quoque hac ætate,
auditi, visiq̃ue sunt in pagos intrasse, & ru-
sticos miris modis vexasse, aut eos in via
inuasisse. Vnum in vicinia nostra ex his
lupis, cum educto gladio quidam vellet fe-
rire, astitit repenti seniculus, exuuijs lu-
pinis in auram resolutis, & sibi parci ro-
gavit: cui, etsi is, quem inuaserat, vulnus
non imposuit, tamen magistratus parcere
non debuisset. Audiui adhuc puer de pica
viatorem ad passus multos secuta, ac iden-
tidem importuniùs garriente, eumque ve-
lut ludente: quæ, cum ille eam fistulæ æneæ
explosione petiisset, ac tetigisset, penna
vna alteræque cum fasciculo clauium ex ar-
bore decidente, auolârit. Postea & ille do-
mum reuersus, hospitam reperit brachio
læso decubentem, intellexitque, & claues
illius fuisse, & illam in pica sibi circa caput
obuolasse. Hanc historiam puto esse ean-
dem cum illa, quam refert Martinus Del-

Martin.
Delrio

lib. 5. Dis-
quis. Ma-
gic. sect. 3.

rio sibi, in Belgio, à Wanderburchtio Ec-
clesiæ Melchiniensis Decano hoc modo re-
censitam. *Municeps bombardam gerens de-
ambulabat extra municipium: cui ecce ob-
strepunt multa aues ex obscœnis, corui & pi-
ca in arbore prope viam. Sclopum collimat,
& displodit. Visus sibi unam certo ictu pe-
culisse, & decidisse de ramo, reperit solam fir-
ream clavem de cingulo muliebri delapsam.
Capit, & domum rediens narrat amico, &
num norit clavem? quarit. Respondet alter, se
nasse clavem vicina domus N. Itur ad domũ,
reperiunt ianuam clausam; inserunt in se am-
clavem. recludunt. ingrediuntur, pro fami-
liaritate, que illis cum patrefamilias. Ingressi
matrem familias inveniunt, glande latu
ictam. En vt nec ouum ouo similius est,
quàm hæc historia priori: vt meritò ea-
dem videri possit. Quanquã illa in Suenia,
hæc in Belgio contigisse dicatur. Sed nihil
obstat, idem bis, & in pluribus locis conti-
gisse: potuit enim talis pica & in Suenia,
& in Belgio fuisse, vt jam verè de ea dici
posset, illud Poëtæ:*

Quid. l. i.
Am, eleg.
8.

*Est quedam (quicunq; volet cognoscere
lenam,
Audiant) est quedam nomine Dipsas
anus. Eæ*

alios in monstra vertat?

473

Ex re nomen habet: nigri non illa paren-
tem

Memnonis in roseis sobria vidit equis:
Illa magas artes & aequa carmina nonit.

Inq; caput liquidas arte recurvat a-
quas.

Scit bene quid gramen, quid torto con-
cita rhombo

Licia, quid valeat virus amantis e-
qua.

Cum voluit, toto glomerantur nubila
calo:

Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

Sanguine (siqua fides) stillantia sidera
vidi,

Purpureus luna sanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas versam volitare per
umbras

Suspitor, & pluma corpus anile tegi.
Suspitor, & fama est: oculis quoq; pu-
pula duplex,

Fulminat, & geminum lumen ab or-
be venit.

Evocat antiquis proanos atanosq; sepul-
chris,

Et solidam longo carmine findit hu-
mam.

Hh 5

S.V.

Magaram, & magorum, in Thessalia, transmutatio.

Apul. l. 2.
Agni au-
rei,

Quem morem, & quam artem iam olim in Thessalia fuisse communē Madaurensis Philosophus tradit. Quippe cū deterrima *versipelles* in quoduis animal ore conuerso latententer obrepant; ut ipsos etiam oculos Solis & iustitia facile frustrentur. Nam & aues, & vrsus, canes & mures, immò verò etiam muscas induunt. Ibi cadaueri custos constitutus, dum aduigilaret, hæc sibi accidisse scribit. Cū ecce crepusculum, & nox prouecta, & nox altior, & deinde concubia altiora; & iam nox intempesta, mihiq; oppidò formido cumulatior quidem: cū repente introrepens *mustela* contra me constitit, obtutumq; acerrimum in me destituit; ut tantillum animalis præ nimia sui fiducia mihi turbauerit animum. Denique sic ad illam: *Quin abis, inquam, impurata bestia, teq; ad tui similes musculos recondis antequam nostri vim presentariam experiaris? quin abis? Terga voratit, & cubiculo pretinus exterminatur.* Expertus est postea, qualis fuerit illa *mustela*. Atq; sequenti libro nequam ancilla illi indicauit, dominam suam, nocte proxima

in auem se plumaturã, atque ad suam cupitã
 demolaturam, proin se se ad tantæ rei spe-
 ctaculum cautè præpararet. Iamq̃ circa
 primam noctis vigiliam, inquit, ad superius
 cubiculum, suspensò & insono vestigio me per-
 ducit. Ipsa per rimam ostiorum quampiam
 iubet spectare: quæ sic gesta sunt. Iam primùm
 omnibus lacinijs se denestit Pamphile, & arcu-
 la quadam reclusa pyxides pluscultas inde de-
 promit. de quibus unius operculo remoto, atque
 indidem egesta unguedine, diuq̃ palmulis suis
 adfricata, ab imis unguibus se totam ad us-
 que summos capillos perlinit: multumq̃ cum
 lucerna secretò collocata, membra tremulo suc-
 cussu quatit. Quis leuiter fluctuantibus, pro-
 micant molles plumule, crescunt & fortes pia-
 nule, duratur nasus incuruus; coguntur un-
 gues adunci. Fit bubo Pamphile. Sic edito stri-
 dore querulo, iam sui periclitabunda paulatim
 terrâ resultata; mox in altũ sublimata forin-
 secus totis alis euolat. Et illa quidem magnis
 suis artibus volens reformatur. Rogauit de-
 inde curiosus Philosophus ancillam, vt sibi
 quoq; inde vinctulum partiretur, atque ex
 homine auem faceret. Quid fit? Illa sum-
 ma cum trepidatione irrepit cubiculũ, & py-
 xidem depromit arcula, inquit author, (qui
 auidè

avidè manus immerfit, & hausto vngvine corporis sui membra perfricuit) *Iamq̄, alternis conatibus libratis brachijs, in aenem similem gestiebam. Nec vlla plumula, nec vsquã pinnula; sed planè pili mei crassantur in setas, & cutis tenella duratur in corium; & in extremis palmulis, per dito numero, toti digiti coguntur in singulas unguilas; & de spina mea termino grandis cauda procedit. Iam facies enormis, & os prolixum, & nares hiantes, & labie pendula. Sic & aures immodicis horripilant auctibus. Ac, dum salutis inopia cuncta corporis mei considero, non aenem me, sed asinum video.* Hæc Lucius ex Luciano. Nam vterque asinus fuit; dum vterq; ex Thessalia Arcadium fecit.

§. VII.

Sage in feles versa.

Quod ne Milesijs fabulis ascribatur, idem narrant de Badulo rege Anglorum annales; qui & tradunt Ambrosij Merlini incantamentis Vterium regem in Goroïdis Cornubiæ ducis speciem transformatum, vt Igernæ vxoris eius toro potiretur: vnde aiunt Arturum & Annam genitos. Apud Palladium in vita Macarij, mulier in equam versa circumiuit. *Huius etiam*

Vide Gal-
fridum &
Virun-
mura.

etiam apparentis conuersionis strigum in cat-
 eos, ait Bartholomæus Spineus, testis alius
 in hac eadem ciuitate Ferraria Philippus no-
 mine, artificio cerdo, sub iudiciali iuramento
 mihi asseruit, hoc anno: Strigem quandam,
 ante tres menses ei imposuisse, ne prohiberet ve-
 nire circa puerum (à se forte strigatum) quem
 curandum assumerat, si quos blandientes &
 alludentes videret cattos. Eadem igitur die,
 dum discessisset illa, viderunt post horam ipse
 & uxor sua cattum magnum, & hætenus ab
 eis inuisum, qui ad puerum accedebat concito
 gradu. Quem cum ex timore parentes sapius
 abegissent, postremò contra venientis vexatio-
 nem ad impatientiam exarserunt: clausoq;
 ostio vir ille grauissimè cattum, hinc inde fu-
 gientem diutius, hasta percussit, & demum
 ex alta fenestra se iactare compulit, ut toto col-
 lisis videretur corpore cattus. Ex tunc autè
 strix illa vetula toto confracta corpore, per plu-
 rimos dies lecto decubuit, quo factum est ve-
 leuis, quam prius habebant, suspicio, quòd stri-
 ga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate
 strigatus grauissimè laborabat, ipsa striga as-
 set, in vehementem transijt, immò & violen-
 tam. Etenim percussiones & plage, quæ in
 catto infixæ sunt, in illa vetula sunt inuenta,
 quoad

Barthol.
 Spin. q.
 de striga
 bus c. 16.

quoad morborum correspondentia. Hæc ille. Simile memini me audire ab eo, qui id accepit ab ipso cui contigit, hac nostra ætate. Monachij honestus ciuis quidam, nocte, vxore sua adhuc ad colum sedente, cubitum se receperat. Vix lectum intrauit, cum felis secuta eodem insilijt: & principio ad pedes illius quietè iacuit. Hanc vbi contemtim omisit repellere, paullatim creuit, sensimq; ita se extendit, vt illi par esset; ac mox è fele mulier fieret. Ibi homo exterritus vtraq; manu humanam bestiam arripit, & cum clamore exiliens eam iterum in felem mutatam ad vxorem suam exportat, cultroq; petito, aures illi ambas vult amputare. Ne id faceret, vxor (rei gnara an ignara, haud dixerim) rogando obstitit, satisq; esse dixit, si per fenestrâ in plateas spargeretur, simulq; fenestram reserauit. Erat inde altitudo satis magna, & tamen felis sine damno cecidit: quæ quàm primùm terram attigit, in mulierè rursus mutata clarissimo cachinno proiectori gratias egit, quòd se auritam dimisisset. Ille, vt tantò manifestiùs sciret, quam illa nocte iacturam fecisset, habuit altero die obuiam in platea notam sibi anum,

anum, quæ subsistens, eo transeunte, atque cum risu in eum respectans, in morem nocturnæ felis, *Meau, Meau* clamavit. Ambiguus diu fuit vir ille, an non vetulæ nomen magistratui obijcere deberet: sed timuit, ne illa negante, ipse affirmans litus, quod dicitur, araret, & non crederetur, quod non legitimè probaretur. Potuisset lupum auribus tenere, si aures illi abscidisset. Fecisset enim ex aurito teste, oculatum, si aures ad consulem detulisset.

§. VII.

Saga foras vecta, sub alieno schemate vulnerata.

Hoc pacto illa deprehensa est, quæ An. 1587. capta est Caleti, vbi ad pontem Nuleti duo Walonum signa, præsidio posita, limitem contra Bolonienses, tum hostes, tuebantur. Sub vesperam, súdo cælo, Pro-cubitores duo conspexerant subnigram nubem supra capita sua transuolantem. Eam dum contemplantur, confusas magnæ multitudinis voces sibi videbantur audire, nullum tamen hominem poterant conspiciere. Tum alter audacior, quid hoc rei est, inquit, fatin' securi? Si videtur librabo arcubuziam in nubem, & experiar, quid

Martin.
Del. 21. 5.
mag. disq.
sect. 3.

quid vehat. Annuente socio, immò iubente, explodit. Dictum, factum. Cum tonitru sclopi, cadit ex nube, non fulmen, sed fulmine ic̄ta mulier, ebria, vestibus exuta, bene obeso corpore, & media atate, iacetq̄; ante pedes militum femur traiecta duplici vulnere. Difficile est cum hoc hominum genere agere; plenum est mendacijs; plenū periurijs, & ad fingendum condocefactum. Quare & hæc saga capta, se mentis impotem simulauit, nec fere aliud alloquentibus referebat, quàm: *Hostésne, an fœderati?* Quæ ars est multarum, vt se mentis impotes fingant, præsertim si in antilogijs deprehendantur. Addo alterum ex eodem authore. *Vix quinquennium effluxit, inquit, cum in pago quodam occidua Flandria, vbi fascinaria pestis mirè gliscit, haud procul à Dixmuda, pœne ad Ieperlee & Isara conflugem sito contingit; quod ab homine religioso, fide digno, qui tum illic in vicinia, auditione accepi. Rusticus quidam vna cum filio adolescente in symposio potitans, limis obseruabat coquam mensuras cereuisia, quam propinabat (vt solent) bifurca notantem creta. Dissimulat nihilominus dum compotatio soluitur. Tum hospitam vocat, vt calculum expens*

Idem l. 2.
q. 18.

expensi subducat. Petit ista quantum creta notat: negat ille, & multis ultro citroq; iactis, pecuniam in mensam proicit, quam sciebat sufficere; & discedit; stomachabunda hac, tu verò, ait, non hinc hodie poteris domum, vel non ego, qua sum. Abit contemnens muliercula minas. Ubi peruenit ad fluiolum, in quo scapham reliquerat, nequit una cum filio admodum valido summa ope eam à ripa contis depellere. Diceret clavis affixam vicino solo. Fors duo tresue milites illic iter habebant. Compellat, & contubernales, clamat, boni. Venite suppetias, ut hinc lintrem de ripa deducamus: merces opera futura largum à me bibale. Parent & ingressi, quantum possunt, protrudunt. Diu frustra fuere, anhelus unus & sudans, quin sarcinas & onera hac efferrimus, fortè vacuam commodius deducemus. Fit: Et ecce, mercibus expositis, vident in sentina ingentem luridum bufonem scintillantibus oculis eos intuentem. Non tulit unus militum, sed gladij cuspide perforatum ad guttur tumidatum in aquam eicit. Ille quasi exanimis in tergum pronoluitur ventre supinato. Vulnera natitanti imponunt ceteri alia, & repente navis soluitur, latus rusticus ad idem unde venerat hospitium auxiliares reducit: po-

tum petit: præbet ancilla: *Quærit ille, ubi hospita? audit pessimè habere, & animam in lecto agere. Quid, inquit, inepta, ebrium me putas? Vix mediapars horæ elapsa, cùm ego illam isthic sanam, & malam, qualis tu, reliqui? Eo, & visam, quid hoc rei? intrat in thalamũ, inuenit collum & ventrem vulneribus perfossam, laceramq; expirasse. Unde hæc, exclamat, vulnera? Nescire se profitetur ancilla, nec domo, quod sciret, pedem extulisse. Itur ad Magistratum, vulneracissim punctimq; illata inueniuntur. Iisdem in locis, quibus bufonem, qui nusquam comparabat, milites distinxerant. Hæc ille.*

§. VIII.

Saga in vrsum, & sagi in truncum & bouem lepida conuersio.

Quibus addi possunt duo ex Austria. Ibi enim Serenissimus Archidux Carolus in venatione quadam, ceruos, credo, secutus, incidit in immanem quendam vrsum, quem iaculatu plumbeæ glandis petens, audiit fæmineam vocem, *ve mihi*, clamantem, quam secutus, reperit vrsum in anum conuersum, quæ pro præda humi iacuit, ex globi ictu interemta. Rem hanc narrari audiui ab ijs, qui Archiduci erant

erant intimi. Consimile quid, haud ante multos annos, in superiore Austria, contigit, quanquam euentu latiore. Inter rebellium capita vnus erat, magicæ artis princeps. Is varia commentus est, vt sibi quandam diuinitatis opinionem, apud simplices, conciliaret. Finxit enim impiè se Gabrielis Archangeli generū esse, eaq; propter multa ab eodem Archangelo futura, multa arcana discere. Pro quibus sacrilegis mendacijs, vti & pro rebellione mercedem suam accepit. Hic ergo vir, ope dæmonis, multa lepida sæpe fecit. Aliquando ambulans ruri, cum videret procul aduenientem insitorem vitrorum, sub corbe doruario bene scyphis vtreis onusto, pressum, curuatum, fatigatum; in media via repentè se ipsum conuertit in arboris truncum, vix vno alteroué pede à terra emergentem, & sessui idoneum. Ad quem vbi vitrorum baiulus oppidò lassus peruenit, commodum quiescendi locum ratus, supra assedit, & conuiuere oculis cepit. Dormitanti & nictanti magus, iterum in hominis figuram mutatus se subduxit, vt concidens baiulus pariter, corbis, vitraq; omnia in terram effunderentur.

Fractorum vitrorum sonitu somno excus-
 sus institor, vidit se inter scyphorum cada-
 uera iacere; neque tam suo casu, quam
 miseranda mercis strage iacturaq; moue-
 batur, eam eiulabili lamentatione deplora-
 bat. Accessit magus, & causam lamento-
 rum non tantum audiuit, sed oculis quoq;
vidit demonstratam. Ergo vt miserum ho-
 minem consolaretur, Succurram, inque-
 bat, si vis mihi parere; & ita succurram,
 vt etiam lucrum tuæ mercis sis reportatu-
 rus. Cui cum alter operam suam addixisset,
 Ecce, aiebat, ego nunc in bouem muta-
 bor, tu me fune ligatum, in proximum
 oppidum deducito, inibi in foro constitu-
 tum vende, & cum pecunia abi. Dixit &
 adhuc durante sermonis humani voce mu-
 gire cœpit; vltima certè syllaba in mugitū
 desinebat; cumque vellet institor plura in-
 terrogare, vidit pro pileo duo alta lateque
lunata cornua in capite mugientis stare;
proq; gemino pede quadrupedē, pro ho-
 mine bouem in iisdem vestigijs hære, de-
 ne pastum, lectum, formosum, qui vt duci
 posset, funem cornibus implicitum ipse
 gerebat. Relictis igitur vitrorum fragmi-
 nibus extemporalem bestiam baiulus tra-
 hebat,

hebat, haud inuitè sequentem. Et facile inuenit emtorem bos tam nitidus & pinguis, præsertim pretio non maximo additus. Emit eum lanio, atque domum, cum tripudio duxit, gloriatus se eo die bonum forum habuisse. Domi, postquam eum præsepibus innexuit, famulo mandauit, vt ei fœni affatim præberet. Is lætus stabulum adit, & fœnum ambobus brachijs prehensum boui hospiti sufficiens apponit. Hic mirabile quid accidit. Nam bos claris verbis locutus dixit: *Stulte quid apponis? non vescor ego fœno.* Attonitus seruus, *Quid ergo vis comedere?* inquit. Cui bos rursus: *Pulmentis ego vescor* ait. Seruus admiratione plenus ad herum currit, eumque interrogat, *Qualemnam bouem emerit, qui loqui sermonem humanum nosset, & non fœno, sed pulmento vesci vellet?* Obstupescens lanio, arrepta bipenni aduolat in stabulum; sed nihil ibi reperit, præter funem, quo se suspenderet, si ei pendere liberet.

§. IX.

Experientijs supra narratis, quinam authores decepti sint?

Ita ergo vidimus, arte Tartarea, homines

nes in boues & vaccas, in vrsos & lupos, in mures & bufones, in picas & noctuas, & deniq; in quæ non monstra mutari posse. Quæ cum ita se habeant, quis, reclamante Græcia, Asia, Italia, Gallia, Hispania, Germania, Polonia, & toto denique terrarum orbe hominis in brutum conuersionem experto, velit negare? aut falsam atque fictitiam asserere? Ob has certè experientias Gaspar Peucerus, qui hasce metamorphoses sibi semper fabulas visas scripserat, tandem multitudine testium & exemplorum, quæ mercatores plurimi fide digni, etiam ex alio orbe, confirmârunt, victus manus dedit, calamumque reduxit, assensumq; contrariæ sententiæ præbuit, affirmanti malos dæmones ex hominibus varia posse monstra producere. Cum Peucero stant Spondanus, Bodinus, Philippus Camerarius, & pauci alij; qui procliuissimè etiã Poëtarum fabulis subscribent, & fabulas non esse fabulas, sed historias dicent, verumque esse testabuntur quod de Lycaone Arcadiæ rege canit Ouidius:

Ouid. l. 1.
Metam.

*Territus ipse fugit, nactusq; silentia rursus
Exululat, frustra q; loqui conatus, ab ipso
Colligit os rabiem, solitæq; cupidine cadis*
Vittor

Vititur in pecudes, & nunc quoque sanguine gaudet.

In villos abeunt vestes, in crura lacerti,
Fit lupus, & veteris servat vestigia forma.
Canities eadem est, eadem violentia vultus,

Idem oculi lucent, eadem feritatis imago est.

Et quod de Hecuba ----- Priameia coniunx
Perdidit infelix hominis post omnia formam,

Idem
lib. 13.
Metam.

Externasq; nouo latratu terruit auras.

Item quod de Mida, qui Aures induitur len-
te gradientis aselli. Qualibus mutationibus
pleni sunt Metamorphoseon libri; immo
& Homerus, & Virgilius, & alij Poetae,
qui de Vlyssis socijs, a famosissima illa ma-
ga Circe in sues, sicut & Diomedis comi-
tes in volucres conuersi memorantur.

§. X.

Sensus humanos errare posse.

Ob haec autem talia opus non fuisset, vt
Gaspar Peucerus Philippi Melanchthonis
focer palinodiam caneret, & alij illius
assectae in eam sententiam descenderent.
Verum sicut a verae religionis doctrina im-
pie descuerunt isti, ita & in Philosophia

varios incurrunt errores: quia intellectum de sede sua, in qua eum supremus arbiter collocavit, deturbantes, principem locum sensibus, quos rationi natura subdit, assignant. *Victus experientia sum*: ait Peucerus, Rationi, mi homo, cedere debet sensus, cuius iudicia sæpe corrigit intellectus, qui errores esse ostendit, quos oculi putant esse demonstrationes. Qui visu solem metitur, communi rota dicit non esse maiorem; stellas autem reliquas ne rotæ quidem æquiparabit. An igitur censendum est asserendumque, solē rotis, stellas pomis esse æquales, dicendumque: *Victus experientia sum?* nequaquam. Sicut ergo diuina fides humanam rationem; ita ratio sensum debet regere. Antè, quàm igitur ad ea, quæ obiecta sunt, respondeam, rei veritatem breuiter explicabo.

§. XI.

A diabolo non posse homines in bestias, aut bestias in homines conuerti.

Sentio igitur primò, multa quidem de commemoratis ficta & fabulosa esse, plurima autem contigisse, negari non posse; immò quædam qui contra tot oculos negaret, impudens; qui contra diuinas litteras inficias

inficias iret, hæreticus esset. Horum autem quādā dæmonis ope & arte facta esse fa-
teor; & mens est affirmare; vt doceam, ma-
li spiritus arte non solū ipsum dæmonē,
cūm apparet, esse monstrosū, sed etiam
ex alijs non possessis, monstra facere. Tota
quæstio est de modo, quo id faciat ille Or-
cinus artifex. Sentio igitur secundò, ne-
que dæmonem malum, neque ipsos etiam
bonos Angelos pollere vlla vi naturali, qua
ex subiecta materia substantiam aliquam
perfectam producant, aut hominē in verā
belluam, vel belluam in hominem, aut aliā
belluam re ipsa conuertant. Quæ sententia
non solū auctoritate S. Augustini, sed
etiam vnanimi consensu nititur Theolo-
gorum. Sunt pro ea verba Concilij An-
cyrani ista: *De Domino nostro scriptum est,*
omnia per ipsum facta sunt. Quisquis ergo cre-
dit, posse fieri aliquam creaturam, aut in me-
lius, aut in deterius immutari, aut transfor-
mari in aliam speciem, vel similitudinem, nisi
ab ipso creatore, infidelis est. Per quæ verba
non negatur, iuxta mentem Concilij, ef-
ficacitas naturalium causarum, sed dæmo-
num, de quibus ibi sermo erat, & de ex-
traordinarijs immutationibus, quas se fa-

S. Aug.
lib. 18. de
ciu. c. 18.
S. Thom.
1. p. q. 110.
art. 2. &
Theologi
in 2. dist.
7.

cere fingunt mali spiritus, qui ex rerum
 visibiliū materia non possunt facere quod
 volunt, sed tantū id quod in virtute re-
 rum à Deo factarum continetur, applican-
 do actiua passiuus. Et quidem ne hoc qui-
 dem ad libitum (quid enim non facerent?)
 sed quantum agere permittuntur dunta-
 xat. Quanquam igitur boni Angeli multa
 faciant supra naturæ vim, ea tamen non
 sua virtute, sed diuina faciunt, vt sunt mi-
 racula. Malorum autem Angelorum ope-
 râ, quidquid aut verè fit, aut fieri apparet,
 sufficienter fieri potest, agentia corpora-
 lia corporibus patientibus applicando.
 Vbi discrimen est animaduertendum inter
 ipsam transformationem, quæ semper de-
 luforia est, & inter effectus eam comitan-
 tes, qui sunt verissimi, sed varij. Delufo-
 riam esse ipsam transformationem, hoc
 est, ex homine, non verum lupum, veram
 felem, veram picam, aut aliud animal fie-
 ri, satis superque docet illa ratio, quòd
 anima humana singulari Dei munere inte-
 ritui non sit obnoxia. Qua igitur ratione
 homo in lupum, felem, vrsū, bouem aut
 aliam bestiam mutabitur à malignis spiri-
 tibus, vel, qui impotentiores sunt, magis?

An

An lupi ergastulo includetur anima, lupi anima permanente? quo modo hæ duæ animæ se mutuò aspicerent? An non Philosophi docent, duas formas vno subiecto vi naturæ, inesse non posse? Quid verò, si duæ formæ vni corpori lupino insint, an dicemus, lupum ratione præditum, vel hominem ratione carentem? Certè Philosophia tradit, ab anima humana, non posse, ex natura, informari corpus beluinum, cùm quælibet forma substantialis, vt suum esse tribuat informando, requirat peculiare sibiq; conuenientes dispositiones, propriamq; corporis organizationem. Ob quam causam Aristoteles definit animam *actum corporis organici*. Quia igitur anima hominis in lupino, aut vrsino corpore organis suis caret, nihil ipsa operabitur, nec idoneum possidebit habitaculum. In quod si vel maximè, tanquam in carcerem includatur, quò interea ibit corpus humanum? an alibi iacebit mortuum, & fatan aliquis illud poterit ad vitam renouare, quando volet? hoc nemo illi concesserit. An illud ipsum corpus humanum in lupinum vertetur? atqui hoc ipsum est, quod dicimus esse absurdum, vt anima ho-

minis

minis det esse lupi, & organis præcipuis alienis vtatur tanquam suis. Enimuerò, nonné hoc plus erit, quàm resuscitare, mortuum, si eadem anima non solùm cum humano postea corpore denuo erit vnien- da: verùm etiam corpus ipsum è lupino rursus in humanum reformandum? Quod si quis dixerit, corpus solùm hominis ita mutari, vt lupinum fiat, & à vera lupi ani- ma regatur ac possideatur; quæro, quò in- terea anima hominis, à suo corpore diuul- sa vadat? An ad cæleste volat domicilium? nimirum anima sagæ aut venefici, mille titulis diabolo mancipata? Aut fortasse, quia infandis facinoribus contaminata est, ad vltrices scelerum flammæ detrude- tur? Esto sit facilis descensus Auerni, cuius verò Herculis virtute Cerberi custodiam, effugiet, cuius ope auxilioq; inde gradum reuocabit, superasq; ad auras euadet? cuius vi se corpori coniunget? Et an non suppliciorum Auernalium recordabitur, vt se emendet? Nihil horum vidimus, nihil audiuius. Nugæ, somnia insani- entium, non dogmata Philosophantium. Si enim quis dicat, dæmonem id potesse, obstat velut murus vnanimis Theologo- rum

rum consensus, qui hanc animæ cum corpore copulationem, nulli creaturæ, sed soli rerum vniuersarum Creatori semper tribuerunt. Multò verò minùs quibit vllus diabolorum bestiam in hominis substantiam mutare. Nam si vel maximè concederemus (quod tamen non damus) eum è corpore lupi, aut ranæ, aut etiam è limo, imitatione quadam diuina, corpus humanum effigiare, vnde misellus accipiet animam immortalem? creabit? At jam hæ-

S. Leo ep.
92. ad Tur.
rib. c. 8.

Concil.
Brachar.
1. can. 8.

retici, jam Priscillianistæ erimus, qui asserant, Angelos malos figurare & efficere corpora humana in vteris mulierū. Contra quos decretus est in Concilio Bracharenfi iste canon. *Si quis credit, quòd aliquantas in mundo creaturas diabolus fecerit, &c. anathema sit.* Vnde & Platonis sententiam, dicentis Angelos, seu secundarios Deos, res corporeas ex præiacente materia produxisse, ad Epicuri intermundia relegamus.

§. XII.

Varij modi, quibus malus spiritus videtur homines in bestias transmutare.

Quo igitur modo talia luporum, vrsorum, felum, rubetarum, aut bufonum similiaq;

miliaque alia bestiarum monstra ex hominibus facit Acheronticus artifex? Siquidem negari non potest, non solum putare magice peritos se in tales effigies mutari, sed etiam tales exoticè grassantes bestias videri, immò etiam sentiri in strage hominum pecorumque. Sentio tertio, sæpe talia monstra verè videri, verè sentiri, & quidè arte magica, licet nunquam tamen sine aliqua deceptione. 1. Aliquando diabolus magos & sagos aliò transportatos, vel domi relictos, altissimo somno sopit, in somnioque deludit, vt putent se ibi esse, vbi non sunt, & ea agere, quæ non agunt; cum interea ipse vel corpus lupi, vrsi, &c. ex aëre, aqua, aliaque materia formatum assumit; vel verum lupum, vrsum, &c. impellit, agit, excitat, trahit, ducit, vel in eo ipse facit, quæ sibi magi dormientes videntur facere. Si enim porcos Gerasenorum potuit ita agitare, vt in stagnum se præcipitarent, cur non posset & corpora luporum aliarumque bestiarum ita mouere, vel in propriam perniciem, vel in exitium aliorum? Talem cacodæmonis fraudem à Sancto quodam viro omnibus manifestatâ recenset Guilhelmus Parisiensis. Et sæpe

Luc. 8. 33.

certò

ipsum

certò constabat, talem sagam domi dormijse, cum foris, eo ipso tempore, se putaret fuisse grassatam. Utq; fraude dignos artifices magis decipiat, fauciat ipse dormientes in ea parte, in qua vel vera, vel phantastica ex aëre bestia subinde fauciat. Aliquando tamen eiusmodi veneficos planè re ipsa in rem præsentem adducit, non quidè veros ex eis lupos, vel vulpes faciens, aut alias similes animantes, sed, ne agnoscantur, ex aëre compresso eiusmodi bestia formans imaginem, quã tanquam nebulam, ad amussim, conformatam, ita mago suo circumdat, ut quo ad potest, caput capiti, os ori, ventrem ventri, pedem pedi, brachia brachijs, & omnia membra membris ad viuum accomodet. Cur enim, qua arte seipsum, cum vult apparere, vestit, non vestiat etiam suos domesticos & familiares? aut quid obstet, ne tali modo vtatur? Hoc pacto vestigia luporũ terræ impressa relinquuntur; neque mirum est, si tunc verè in illis membris veneficæ faucientur, in quibus fera fuit vulnerata. Circumiectus enim, aër, quamuis densior, tamen mollis est, & facilè cedit gladio, aut sagittæ, aut globo plumbeo

plumbeo iaculantis, vt vulnus transeat ad hominem intus latitantem. Hoc pacto apud ducem Russiae quidam est à canibus laceratus, & in Bulgaria quidam Baianus, de quo Sigebertus in Chronico. Quod etiam contingit ijs, qui veris exuvijs bestiarum conteguntur. 3. Quippe aliquando magis veras pelles, & exuias eiusmodi belluarum circumdat; quod contingit, quando illis præbet lupinum corium v. g. in trunco quopiam cauæ arboris abscondendum. Potuit Nero humanis manibus ita confectas piscium aliarumque bestiarum exuias comparare, vt veri piscis, aut veræ belluæ instar nataret, vel homines laniaret in theatro, vel amphiteatro, & id diabolica arte confieri non posset? Hoc modo Petrus Stumpfius, qui Bebburgi, in oppidulo Vbiorum ultimo supplicio affectus est, quoties cingebatur zonâ quadam latâ, à dæmone succubo donatâ, sibi & alijs in lupum verti videbatur; & verò hoc schemate ter quinque pueros iugulauit, eorumque comedit cerebellum, crudeli gulâ. Quin & duas nurus suas conatus est deuorare, quouis vero lupo appetentior; quauis tigride sauior.

§. XIII.

Multas mutationes hominum tantum phantasticas esse.

Sentio quartò, aliquando ex humorum vitio, & atræ bilis excessu phantasiam ita mutari, vt nonnulli tristitia efferati, putent se in bestias esse commutatos, induantq; affectus lupinos, odiumq; gregis, aut hominum, ac proinde etiam desiderium eos inuadendi, lacerandi, vorandi. Què affectum medici *λυκάωνα, λυκανθρωπίαν* vocant, interq; morbos, recensent, à Paulo Egneta alijsq; medicis *melancholiam*, vel *insaniam lupinam* Latine nominatam. Sicut enim Ajax præ insania in gregem pecorum sæuijt, putans se in Vlysses & alios homines sæuire; ita potest nimius mœror, hominem adeò de mente deijcere, vt se in belluam versum arbitretur; immò vt se magum, aut sagum dæmoniq; addictum esse existimet. Quales aliquot ad me adductos, fatentesq; se veneficos esse, cum viderem nimia melancholia laborare, misi ad medicum, & vena secta vidi curatos.

Paul. Ægynet. l. 3. c. 16.

Auicenn. l. 3. fin. 1. c. 4. c. 24.

Cur enim imaginatio non posset ingerere talem cogitationem, si eadē, teste Auicenna, potest hominem eò ducere, vt se canē, K k leonem,

leonem, vel aliam bestiam esse existimet? Itaque qui sola corruptione phantasia laborant, magi non sunt, licet se magos esse dicant, licet se lupos esse persuasum habeant; licet lupina pelle, aut nube non tecti grassentur. Insania enim, non magia est effectus ille; & clarè vident alij eos homines, non lupos, non vrsos, non leones esse.

S. August. Talis sibi non ceteris videbatur pater Præstantij, apud D. Augustinum; & agricola Patauinus apud Fincelium, & vidi ipse multumque egi cum aliquo, qui per aliquot hebdomades, ex tristi casu, eò amentia deuenit, vt se non in lecto, sed in flamma Inferni damnatum iacere putaret, omnesque ad se accedentes, pro diabolis haberet, vocesque desperatione plenissimas iactaret, idque per plures hebdomades continuo, diu noctuque tanta vociferatione, vt nullæ humanæ vires tam inconditis assiduisque clamoribus sufficere posse viderentur. Post multos menses ad se paulatim redijt, & ad officia honorata. Plura eiusmodi exempla qui volet, narrat plura Io. Nider, & sanè luculenta. In his tamè prudenter attendendū est, qua vita prius fueriat. Callidus enim est Alastor, & vt ipse est

Io. Nider.
lib. 5. Formicarij
cap. 13.

est pater mendacii, ita sæpe docet etiam veras sagas, cum iam deprehensæ sunt, insaniam simulare, ut fingendo morbo euadant, quod sacrilega impietate meruissent. Quin certum est, etiam in ipso sacro tribunali multas eiusmodi Orco mancipatas mulierculas; postquam verè cœperunt confiteri ac resipiscere, subita diaboli suggestione deceptas, omnia ex templo retractare, quæ paulò priùs sponte confessæ sunt; quæ si vrgeantur, ut constanter pergant pœnitentiâ uti, dicunt, se priùs quasi per somnium locutas, nec mentè præsentè fuisse. Ibi Confessarius habet campum pugnandi, instandi, vrgendi, adhortandi, ut bene cœpta non interrumpant, & se tandem tam dira Stygij tyranni seruitute liberent. Cessit multis feliciter ille conatus, animasque amabili constantia & cōstanti charitate lucrati sunt; quas utiq; fide statim mendacijs adhibita, per lenitatem perdidissent.

§. XIV.

Naturali vi corporis nec in duobus simul locis positionem, nec penetrationem dari posse.

Sed, ut ad rhombum redeamus, etsi

Kk 2

dæmon

dæmon potest efficere dictis modis monstra ex hominibus, animaduertendum tamen est, quid agat, quando specie picæ, mustelæ, aut bufonis, vel etiam muris, aut felis, alteriusuè parui animalis tales sibi videntur apparere. Nam quemadmodum ipse non potest loca distantia ab inuicem, non occupato medio, simul implere, & idcirco nec vnum corpus in duobus locis disiunctis simul collocare; ita neq; potest quantitatem corporum sic mutare, vt inde partium penetratio sequatur. Quia id natura non permittit, & meritò cum Aristotele D. Thomas reclamationat. Potest vtrumque Deus, vel diuina virtute Angelus; ita enim S. Nicolaus, S. Agatho, S. Benedictus, S. Ambrosius, S. Franciscus infinita Dei virtute, simul in duobus locis visi sunt; & D. Chrysostomus ait, Habacuc ab Angelo demissum & reductum ex lacu clauso, & sigillis integris manentibus; docetque cum D. Augustino fides, ita Christum Dominum post resurrectionem, ad discipulos clausis ianuis ingressum; sicut & clauso manente sepulchro resurrexit; & illo claustrum virginali in lucem prodijt. Potest hæc Deus naturæ dominus, & in

Pet. Thy-
ræus l. 2.
de spirit.
appar.
c. 6. & 7.

S. Chryf.
orat. de
incredu-
lit. D.
Thomæ.
S. Augu-
stin. tract.
121. in
Ioan.
Ioan. 20.
19.

virtute

virtute Dei Angeli boni; at spiritus mali neutrum possunt, quia nihil possunt supra vires naturæ. Quare, si Pythagoras, eodem tempore, in duabus urbibus conspectus est, ut de eo Origenes tradit; si Imperatori patri filium suum exhibuit Theodorus monachus, ut scribit Zonaras, apparitiones illæ ab Angelis malis procuratæ, ad speciem tantum visæ, re ipsa præstigiolæ fuerunt. Facile est dæmoni, personam alterius exprimere & præsentare, si Deus permittat; sicut & à bonis Angelis fieri posse, negari nequit. Quin & quando venefici sibi videntur in cicadas, mustelas, picas, immò & formiceas contrahi, & per tenuem rimam in conclaue alterius irrepere, aut etiã per ianuas clausas, vel per circulum carbone in muro designatum ingredi, tunc vel dæmon eorū dormientium vices agit; vel eos dementatos occulit per glaucoma, ne toti videantur, monstratoque tantum mustelæ alteriusve animalis corpore, cetera præstigijs tegit, & ianuam, vel fenestram, vel aliam per muros rimam totius corporis capacem latenter aperit, lapidibus alijsve obstaculis, non minore dexteritate, quàm

Orig. lib.
6. contr.
Celsum,

celeritate, exemptis, atque in suum locum pari velocitate repositis, viam intrandi exeundi que facit. Potest autem, vt supra dixi, species visivas, ne in oculos astantium perueniant, per corporis alicuius interpositionem, vel per nimiam aëris agitationem, impedire; vel corpus illud aliqua ratione vestire, vt tapetibus, vel parieti, vel alij rei simile videatur; vt factum esse credibile est, quando Apollonius Thyanaeus se Domitiani oculis subduxit. Neque aliud fuisse putem Persei clypeum, apud Græcos; aut Gygis anulum, apud Ciceronem, quàm dæmonis talem fraudem, qui mediante solùm motu locali, & per eum actiua

passiuis applicando potest esse causa talium mutationum. Nulla enim est proportio spiritus extra omnem materiam subsistentis, ad corporeas qualitates ex potentia materiæ, vel subiecti materialis immediatè educendas. Sumit ergo agentia & patientia naturalia, ea que applicans, facit, vt talia, vel talia monstra, vel non monstra producantur. Atque ita satis explicatas puto artes mali spiritus etiam ex alijs monstra facientis. Vnde nunc expeditum erit, ad contrariæ sententiæ argumenta respondere.

§. XV.

S. Thom.
I. p. q. 110.
a. 2. ad 2.
& 3. & a. 3.
ad 2. Ga-
briel
Vasq. I. p.
disp. 218.
c. 3.

§. XV.

Aduersariorum ratio diluitur.

Ratio enim illa, à celo ducta ad Ange-
 los, non est valida; quia calum quod vi-
 uentia producit, materiale est, vnde pro-
 portionem habet, vt corpora connaturali
 modo possit immutare, & adeò per suam
 formam inferiores aliquas formas etiam
 materiales eminenter continere; cùm spi-
 ritus, siue boni, siue mali, ad hoc non ha-
 beant proportionatum subsistendi modum,
 tametsi alioqui multò sint perfectiores.
 Experiences illas de Nabuchodonosore,
 & Lot vxore in falis statuâ mutata, supra
 exposuimus; vnde constat, vtrumque di-
 uina, non diabolica virtute factum, neque
 experiences, sed historias appellandas. Si-
 cut & illud diuina virtute factum est,
 quod Beda narrat de S. Felice, nempe quo
 pacto eum aduersarij strictis gladijs in foro
 quæsierint, sed peruenientes ad eum, muta-
 to diuina prouisione aut vultu ipsius, aut corde
 illorum, nequaquam eum, quem optimè noue-
 rant, agnoscere valebant &c. Nec fas est, à
 diuina potentia, ad dæmonum argumen-
 tari potestatem. Naturales autem experi-
 entias & plantarum, aut imperfectorum

Supra §. 1.

Daniel.

4. 30.

Genes.

19.

Supra §. 2.

Ven. Be-

dato, 3. in

vita S. Fe-

licis,

etiam animalium in se mutuò transmutationes negare non possumus: verùm in promptu caussa est. Fiunt hæc, vel non immediatè, vel ob formarum, vel animarum affinitatem, similitudinem, & nonnunquam etiam subordinationem. Quare sicut subnigrū facile est reddere nigrum; ita non difficile est, ea, quæ non multum inter se discrepant, mutuò conuerti. Sic lolium mutatur, in triticum, & hoc in illud, dum vel perficitur, vel corrumpitur. Sic, teste Aristotele, galerucæ ex vermibus in lignis aridis degentibus, asilus ex bestiolis, quæ in fluuijs supernatant, enascuntur. Sic ex eruca fiunt papiliones; ex formicis muscæ, ex alijs alia. At quis adducatur, vt credat, animam humanam à solo Deo opt. max. ad rerum cœlestium contemplationem conditam, cuius ætas nullo tempore circumscribitur, illam diuinæ particulam auræ, tantam similitudinem habere, cum lupi vel canis anima, quæ corpori immerfa penitus, tot periculis, doloribus & morti denique exposita atque obiecta est? Adde quòd multorum imperfectorum animalium natura sit; è fimo, aut cadaueribus nasci, vt in apibus, vespis, scara-

scarabæis videmus. Nulla autem natura, ut hominem producat, facit prius bouem. Quod si ex hoc, quod dæmon serpentes, locustas, ranas, muscas, & huiusmodi imperfectas bestias actiua passiuæ, & femina rerum applicando, producit, colligere licet, eum etiam hominem, equum, vel lupum producere posse; idem in sole locum habebit, generat hic solo calore suo mures & ranas, nemo tamen dixerit, eum leones, homines, vel aliud animal, cui maior contigit perfectio, solum generare.

§. XVI.

A transmutatione sexus, & authoritate spectatorum, non validum duci argumentum.

Sexus quoque mutationem grauissimorum authorum testimonijs nixam non negamus; sed cum hæc sexuum distinctio accidentaria sit duntaxat, homo autem à brutis essentiali perfectione differat, quis tam à vero auersus, aut tam obrusi & pinguis ingenij erit, qui non intelligat, ex femina in marem, aut maris in feminam conuersione, hominis in feram transformationem malè colligi? Certè natura humana æquè sub sexu maris atque mulieris,

ris, tanquam sub accidentibus, potest conseruari; siquidem vir & mulier specie, non distinguuntur. Quin & alia huius mutationis ratio est, quàm cum homo in felem, murem, lupum mutari dicitur. Nam vt ex viro fiat femina, vel vice versa ex femina vir, quale exemplum etiam Sotus narrat, necesse est, vt ab ipso statim ortu huius rei à natura posita sint fundamenta, vt nonnulli volunt. Alij neque istud quidem requirunt. Sed medicis, quibus omnia munda sunt, hoc relinquo clariùs explicandum. Authoritates contrariæ partis, quibus Bodinus cum suis triumphat, vt non contemno, ita contrarijs authoritatibus refuto. Quanquam hæreticorum non maior esse debeat authoritas, quàm Poëtarum; & aduersarij plerisque, in suam sententiam retorto collo pertrahant; quippe complures scripserunt, homines in lupos esse conuersos, non quòd res ita se se habuerit, sed quòd sic se habuisse visa sit. Quanquam etiam nonnullos viros alioqui doctissimos, in rebus à vulgari captu remotioribus in errores lapsos esse, sit manifestum. Multa etiam, quæ pro historijs venduntur, fabulis esse contaminata
ambigi

Sotus in
4. d. 1. q.
5. 2. 8.

ambigi non debet. Moyses diuina vi baculum in serpentem vertit, & reuertit. Magi Pharaonis idem fecisse dicuntur? Negant multi Patres eos veros fuisse serpentes; sed celeritate quadam aiunt dæmonis substitutos serpentes, virgasque ex oculis subductas. Et si vel demus, virgas eorum verè fuisse in serpentes versas à maiorum omnium machinatore, an idcirco etiam homo poterit in colubrum conuerti? Imperfecta hæc animalia vel ipsa natura ex putri materia gignit; cur naturæ auxilio non faciliùs in his producendis vti potuisset artifex ille, quàm in lupis ex homine faciendis? cùm vel Plinius dicat: *Homines in lupos conuerti, rursùmque restitui sibi, falsum esse confidenter existimare debemus, aut credere omnia, quæ fabulosa tot sæculis esse comperimus.*

§. XVII.

Varijs prestigijs efficere dæmonem, ut hominum in bestias matationes verè videantur.

Quo pacto autem dæmon mortalibus illudat, vt vel phantasia tales decipiat, aliisque sensus tam externi, quàm interni, concitatis humoribus, & confusis speciebus

bus

bus perturbentur: vel nebula, aut exuuiæ lupinæ alteriusve animalis corpori circumponantur; aut ipse tales spiritus nequam representet, veneficis, qui se inferas transformatos esse censent, sopitis, & ad alia loca translatis: aut veræ bestię supponantur; quales fuisse aues Diomedas, & ceruam pro Iphigeniâ Agamemnonis filia à Græcis ad placandam Dianæ iram mactatam D. Augustinus indicat, & à nobis satis, arbitror, suprâ est explicatum. Et quid vilitatis est, quàm vt Stygius artifex sensibus hominis illudat, oculisque tenebras offundat, vt res, quas pedibus conterunt, vel omnino aspectum eorum effugiant, vel sub vera & genuina forma non percipiuntur? Cùm enim ea, quæ sensibus hauriuntur, potentijs naturaliter virtutē aliquam imprimant, cuius ope sensus elicitur, facilè dæmon huiusmodi virtutem, per medium productam, potest variare; sicut organum ipsum. Sic lingua febricitantis humore cholericō infecta dulcia amara, & mel fel esse iudicat. Sic nauigantes vrbes, colles, siluasq; recedere, seq; solos firmiter consistere æstimant. Sic phrenetici mirabilia se putant videre, audire.

Cur

Cur non idem posset dæmon, quod potest morbus? Consueta res est, vt dæmon visum hominis in errorem ducat. Ducit etiam in errorem intellectū, si cui persuadet, eum in lupum verè verti. Necessè enim esset talem mori, ac ad vitam à diabolo reuocari, quando eum denuo ex lupo hominem faceret. At Theopogorum vox est, sola diuina virtute semel lucis huius vsuratum in eandē redire posse. Memoriz proditum est, Simonis Magi præstigijs, tres qui communi spiritu frui desierant, apud Phorum Ephesi oppidum, præsentè S. Euangelista Ioanne, ad vitam reuocatos esse. Et à Pythonissa Samuelem suscitatum esse sacræ tradunt litteræ. Ast illi, sine dubio non veri homines, sed dæmones simulatis Samuelis, vel aliorum trium corporibus septi fuère. Fatetur ista Bodinus, sed momentenea, ait, ista est fascinatio: hominis autem in lupum transformatio multis nonnunquam annis durat. Quasi inquinati Spiritus mortalibus diuturno tempore illudere nequeant? Expertæ sunt hoc magno cum dolore matres, quæ filiorum loco lacte suo nutriuerunt, & per multos annos dæmones educarunt, qui
Spren-

Sprengero teste, infantum vicem subeunt, cum veri infantes à veneficis sublatis, & miserandum in modum jam dudum trucidati sunt. Eodem pacto scribit Olaus Magnus, dæmones varia in stabulis & ærifodinis ministeria exercere, risus & cachinnos edere, saxa frangere, cauare, findere, eaque urnis seu fitulis ingerere, vt ita ad metalla damnatos fossores, ad sui venerationem, incitent, vel ad inferendam sibi iniuriam, quam deinceps morte vlciscantur, prouocent. Quod multis annis continuant. Iudicant hi quidem, se veros cernere homines fraudum ignari, re ipsa tamen phantastica tantum, & ficta corpora cernunt. Quem in modum decepti etiam non rarò sunt ij, qui magos ad supplicia duxerunt, quorum tamen vice, cum in patibulum tollerentur, filum, vel stramentum in cruce fuisse accepimus. Aliquando enim dæmon cultores suos, ad tempus, ex periculis eripit, vt & illos, & per illos, alios quoque grauioribus sceleribus inuoluat. Hoc pacto deceptus etiam à Simone Mago peritissimo fuit Nero Imperator, qui Simonis loco arietem capite plecti iussit; ad quem, cum triduo confecto

do

Et Simon reuertisset, Nero attonitus eum
diuino honore prosecutus est, ei que sta-
tuam Romæ posuit cum hac inscriptione:
SIMONI MAGO DEO. Sic Apuleius com-
memorat, tres aliquando homines inter-
emptos se putasse, cum tamen tres hircinas
pelles à Pamphila saga fasciatus confo-
derit. Simile est, quod de Aiace Home-
rus scribit, qui cum insignem porcum fla-
gellis egregiè exciperet, Vlysses se cadere
opinabatur. Quamuis hoc furore magis,
quàm Orcina arte factum videatur; neq;
circa porcum aliqua mutatio, sed in sola
Aiadis imaginatione tunc facta est. At
quando pro Simone Mago aries decollatus
est, à Nerone; atq; aulicis omnibus visus est
is Simonis schemate. Circumposuit illi igitur
dæmon corpus aliquod, non organicum,
sed merè phantasticum, vt etiam eum fe-
cisse, cum generis nostri authori Adamo,
& Reparatori Christo apparuit, docent S.
Thomas & D. Bonauentura. Cuiusmodi
corpora ex aère eum, vel alia materia
conficere posse diximus. Quamuis autem
aër, ob raritatem suam, omni colore &
figura careat, contractus tamen, & con-
densatus varias formas & colores recipit:
sicuti

S. Thomæ

1. p. q. 51.
art. 2.

S. Bonauent.

uent. in 2.

d. 8. a. 2.

quæst. 29

sicuti cùm nubes in aëre montes, naues, equites, & instructas nonnunquam acies repræsentant. Illud quæri potest, quo modo, si talia non sunt vera animalium corpora, voces articulatas in ijs dæmones exprimant? An non enim oratione mentis sensa explicare soli homini à natura datū est? Respondeo, malignos spiritus, sicut non vera assumunt semper animalium corpora, ita neque veras voces edere. Cùm enim vox ab Aristotele definiatur, operatio animæ facta ex allisione aëris attracti ex pulmonibus, & per arteriam asperam expirati, dæmonesque & anima destituti sint, & neque pulmones, neque arteriam habeant, neque corpori huiusmodi organis instructo assistant, non veras voces proferunt, sed veris similes, eo ferè modo, quo si tubicen artem suam bene callens, tubæ beneficio, humanis vocibus similes sonos exprimit; aut quo, per hydraulica opera vidimus audiimusque Salisburgi in nobilissimi celebratissimi que horti æstiuo palatio omnis generis auium voces cantusque, ad viuum exprimi. Longè doctior artifex est diabolus, cuius ingenium longè accuratius potest, quàm vlli Dædali, voces & linguas

linguas animalium, æquè ratione præditorum, ac destitutorum, imitari.

§. XVIII.

Quanam insit in fabulis veritas?

Quæ ex fabulis proferuntur, vno verbo cadunt, si dicantur fabulosa. Et quidem quod ad Vlyssis & Diomedis socios, atq; Luciani, Apuleiæ Asinum aureum attinet, vera an fabulosa sint, non immeritò dubitat D. Augustinus, & Franciscus Victoria. Aureus doctor S. Chrysostronus Vlyssis comites putat in suos transformatos esse à malefica Circe, quia in voluptatum sordibus, tanquam porci in cœno volutati, & suis quasi similes, non natura, aut figura, sed vita & moribus, effecti erant. Apuleium verò Ludouicus Viues asinum factum scripsisse existimat, non quòd hoc ei contigerit, sed vt ficto casu tam mirabili narratio legentium, vel audientium animos in admirationem raperet, lectioq; iucunditate maiori, ac lepore illorum mentes pasceret, qui Milesijs fabulis delectantur. Neque verò necesse est, vt omnibus illis, quæ aliorum sermone, vel scriptis accepimus, fidem adhibeamus, cum, vt iure miratur Plinius, eò Græca

S. Augustinus. l. 18.
de ciuit. Dei.
Franc. Victoria
relectio.
ne 12.

credulitas procefferit, vt nullum tam im-
pudens mendacium fit, quod teste careat.
Quanquam sub multis fabularum inuolu-
cris viri doctiffimi multa olim ad mores
fpectantia exprimere, & velut hierogly-
phicè depingere voluerunt. Lycaonem in
lupum conuerfum fcribit Ouidius? ob no-
minum id fecit affinitatem, λύκος enim
Græcis lupum fignificat; itemq; ad feram
regis crudelitatem, qua aduenas & hospites
immani scelere trucidauit, declarandam.
Hecubam in canem mutatam effe perhi-
bent? Nempe ficut rabidi canes hominem
morfibus venenatis inuadunt, lædunt, læ-
cerant, fic illa malorum pondere preffa, &
oppreffa, ac rei indignitate victa, victores
Græcos conuiciorum & maledictorum
aculeis momordit, profcidit, dilaniauit.
Midæ aures in afininas abiiffe aiunt? ita
eius deprauatū aurium iudicium & stoli-
dæ præcordia mentis infnuant, qui Panis
fiftulam folus omnibus diffidentibus ci-
tharæ Apollinis, hoc eft, iniqua æquis, &
mala bonis solebat anteferre. Poætæ igi-
tur, fi vera carminibus fuis inferuerunt,
de ijs mutationibus locuti funt, quas nos
fuprà dæmonum arti concessimus; fin autē
fabulas

fabulas excogitauerunt, sub vmbriis mores
hominum describere voluerunt, quibus
nihil contra nostram sententiam astrui-
tur.

§. XIX.

*Cur à Deo præstigia demonum permittantur;
& quanam sint contra eas remedia?*

Procliue autem est æstimare, cur vel
hanc potestatem monstra ex hominibus fa-
ciendi generis humani inimicis toties per-
mittat Deus. Nam imprimis naturales illis
vires suas reliquit, vt etiam in damnatis
apparent beneficia, quibus eos ab initio
cumulauit. Quantò plus acceperunt, tan-
tò fuerunt ingratiore abusi potestate. Ne-
que eos quidquam iuuant hæ vires, nisi ad
maiores damnationem. Magis enim sen-
tit casum, qui ex altiore loco cecidit. De-
inde sæpe merentur aliqui à præstigiatori-
bus vexari, quorum insidias diuinis præ-
cibus, ceræ sacræ amuleto, cruce fronti
impressa, aqua benedicta, sale consecra-
to, candelarum benedictarum, & palma-
rum in die Palmarum consecratarum vsu,
alijsq; pijs ac facilibus remedijs à se arcere
potuissent. Faciunt multos pericula cau-
tiores; & tunc diligentius vigilamus, si vi-
demus,

Ephes. 6.
16.S. Atha-
nas. in vi
ta S. An
tonij.Ioan. Ni-
der. l. 4.
Formic.
cap. 4.

demus, hostes non dormire. Induite vos armaturam Dei, inquit Apostolus, ut possitis stare aduersus insidias diaboli & c. in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Qua de causa S. Antonius in hac militia peritus dux ad discipulos suos dixit: *Magna, dilectissimi, aduersus demonem arma sunt, vita sincera & intemerata in Deum fides.* Addit Ioannes Nider, præter fidem etiam multum valere aduersus hæc monstra obseruationem præceptorum Dei, publicæ iustitiæ executionem, memoriam Passionis Christi; atque rem exemplo confirmatis, cuiusdam magi hæc verba refert: *Cum quidam simplex, sed non reclus maleficum me inuocaret, ut inimicum suum vita priuarem, aut in corpore laderem grauiter fulminis ictu, vel modo alio; vocauit ego magisterulum, id est, demonem; qui mihi respondit, quod neutrum facere posset. Habet, inquit, fidem bonam, & diligenter se signo crucis munit, idcirco non in corpore, sed in undecima parte fructuum suorum, in campo, si libet, ei nocere possum. Ex qua confessione planum est, etiam quæ naturæ viribus potest spiritus nequæ, non posse, nisi Deo permittente. Sicut & olim ipsi*

ipfi Iob non potuit nocere, nisi Deo illi fra-
 num laxante. In cuius rei confirmatione
 memorat etiam S. Epiphanius, conatus
 Magorum, vt feminam quandam Christia-
 nam in amorem pellicerent, irritos fuisse,
 ob crucis signaculum ab ea factum, & in-
 signem eius fidem. Tertio ostenditur, haru
 laruarum exterminatione, potentia San-
 ctorum, & rerum sanctarum, qua demon-
 num potentiam profigat. Sic Palladius
 refert, B. Macarium eremicolam, muliere
 quampiam magi praestigijs in equam tan-
 mutatam, effusa in caput eius aqua sacra,
 pristinae formae reddidisse. Non igitur
 sanctorum hominum tantum, sed etiam
 sanctarum rerum vis patescit, dum prodi-
 gijs his larvam detrahit. Ita saepissime ad
 Iesu & Mariae nomen inuocatum eiusce-
 modi spectra in ventum dissipata videri
 desierunt.

Iob. 1. & 2

S. Epiph.
 haercl. 30.

Pallad. in
 Lausiac.
 hist. c. 19.

§. XX.

*Magos, dum illudunt, illudi, & in praestigijs
 suis saepe perire.*

Quarto multo aequissime venefici, dum
 sub his laruis fallere volunt, redeunte in-
 authorem machina, ipsi decipiuntur. Prae-
 terquam enim, quod hominis forma figu-

raque indigni meritò in speciem murium,
 felium, porcorum, aut afinorum transe-
 unt, & comparati iumentis insipientibus similes
 illis fiunt, plerumque sic exuijs bestiarum
 vestiti, vulnerantur, capiuntur, occidun-
 tur; aut dum huic arti fidentes, se tutos
 esse arbitrantur, incidunt in casses. Hoc
 ipsum spectat diabolus, vt occupet impa-
 ratos; & opprimat improuidò. *Quemad-*
modum a supradicto Petro iudice audini, ait
Nider, in territorio Bernensium, & in locis
eidem adiacentibus, à sexaginta circiter annis,
supra facta maleficia à multis practicata sunt.
Quorum primus auctor fuit quidam Scanius
dictus, qui publicè de hoc gloriari audebat, quòd
quandocumq; vellet, ipse se in omnium suorum
amulorum oculis velut murem facere valeret,
& dilabi à manibus inimicorum suorum le-
thalium, & ita è capitalibus inimicorum suorù
manibus, vt dicitur, saepe euasit. Sed cum ter-
minum suae malitia diuina iustitia facere vo-
luit, tandem per hostes suos in stussa quadam,
prope fenestram quandam sedere explorabatur
cautè, quo in loco cum nullum de sibi insidian-
tibus suspectum haberet, per fenestram gladijs
& hastis inopinatè transfixus est, & ob sua fa-
cinora mortuus ibi miserabiliter. Hoc lucrù

est

Ioan. Ni-
 der lib. 5.
 Formic.
 cap. 4.

est artis, mutantur, vt occidantur. Quin
 & summus iudex, vt eorum ostendat vani-
 tatem, finit eos sub hac monstrorum ima-
 gine ludos facere, vt tandem, dum lu-
 dunt, serua patiantur. Luculentum est,
 quod Beda refert his verbis: *Nunciatum*
 est S. Patricio aliquando, nequissimum opus
 cuiusdam Britannici regis nomine Chairtic
 infauisti crudelisq; tyranni, qui erat maximus
 persecutor & interfector Christianorum. S. igitur
 Patricius per epistolam suam ad viam ve-
 ritatis enim reuocare tentauit, sed ille saluta-
 ria eius monita deridebat. Quod ubi denuncia-
 tum est homini Dei, flexis genibus orauit, &
 dixit: Domine, si fieri potest, expelle perfidum
 hunc de presenti seculo & futuro. Nec mul-
 to post praefatus ille tyrannus musicam artem,
 a quodam sibi praecantari fecit, a quo audiuit,
 quod cito de suo regali transiturus imperio esset:
 omnesq; charissimi eius in hanc vocem proru-
 perunt. Tunc ille, cum esset in medio foro, illico
 VULPECULE miserabiliter arrepta FOR-
 MA profectus est in praesentia suorum, quò
 eum impetus animi duxit: & ex illo die illaq;
 hora velut a diabolo raptus nusquam compa-
 ruit. Quidam morituri, in honorem S.
 Francisci, S. Dominici, S. Benedicti aut al-

Ven. Be-
 da lib. 2.
 vitæ S.
 Patricij.

terius sancti habitum induunt, vt in illo sepulti eorum Diuorum patrociniū consequantur, quorum habitum profiteri voluerunt: hic Britannicus rex vulpis pellem induit, vt constaret, qua mente, qua arte fuisset. Mente enim erat similis illi regi, de

Luc. 13°

32°

Psal. 62.

11.

S. August.

serm. 241.

quo Christus dixit: *Ite, dicite vulpi illi: Ecce eicio demonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor: corpus illius in vulpem mutari videbatur, vt palam fieret, qua arte, quod præmium mæruisset. Erat scilicet de numero illorum, de quibus dicitur: *Introibunt in inferiora terra, hoc est in infernum, tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt, seu Acheronticarum bestiarum, à quibus vulpinari didicerunt. Hoc autem exemplum etsi non profuit illi, qui passus est, prodesse tamen potest ijs, qui viderunt, vel audierunt. Itaque cum D. Augustino concludo: *Qui hucusq; in istis diabolicis rebus captiuandum diabolo tradidit se, toto corde pœnitentiam agat, & illa sacrilegia suprascripta cum omni horrore fugiat, & contemnat, vt illi Deus indulgentiam dignetur dare, & ad aeternam beatitudinem, ob gloriam nominis sui, faciat peruenire.***

CAPVT